

УДК 657.412.7

КЛАСИФІКАЦІЯ ВЛАСНИХ КОШТІВ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ

Адамик О.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і контролю
фінансово-господарської діяльності
Тернопільський національний економічний університет

Анотація. У статті висвітлено проблеми впорядкування фінансових потоків та обліку власних коштів Пенсійного фонду України.

Annotation. The problems of financial streams organization and account of the own funds of the Pension fund of Ukraine are considered in the article.

Вступ. Пенсійний фонд України є однією з найбільших фінансових інституцій нашої держави. Злагоджена діяльність його органів при формуванні доходів Фонду є визначною умовою для виконання бюджету загалом. У цілому, виходячи із законодавчо встановлених напрямків надходження коштів до Пенсійного фонду, джерела формування його бюджету можна систематизувати таким чином: 1) власні кошти; 2) кошти Державного бюджету; 3) кошти державних позабюджетних цільових фондів.

Проте вказана вище класифікація не відповідає вимогам сьогодення, оскільки не враховує суті надходжень, їх відповідності пенсійним програмам.

Проблеми виконання бюджету Пенсійного фонду вивчали такі науковці та державні службовці як О.Г. Белінська, Б.О.Зайчук, О.Б. Зарудний, С.Б. Березіна, В.Т. Александров, С.М. Недбаєва [1], І.М. Ткачук [13]. Водночас, відкритою залишається проблема класифікації, відображення у обліку та звітності доходів Фонду та його власних коштів зокрема.

Ми пропонуємо усі надходження, які отримують органи Пенсійного фонду, поділити на чотири категорії відповідно до їх сутності: 1) доходи; 2) дотації; 3) компенсації недоотриманих доходів; 4) отримані зобов'язання з виплати (або відшкодування здійснених виплат) пенсій та допомоги.

У вказаній публікації ми сфокусуємо

увагу на першій складовій – власних коштах, оскільки саме вони займають найбільшу частку доходної частини бюджету Фонду (у 2008 р. – 72,14 % (101836147,8 тис. грн.). За рахунок вказаного джерела здійснюється фінансування основної статті видатків ПФУ – пенсій, призначених Законом України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”[8].

Отже метою вказаної статті є розробка класифікації власних коштів Пенсійного фонду України за їх суттю та приналежністю до пенсійних програм, яка повинна стати основою для планування бюджету Фонду, обліку та звітності про його виконання.

Основна частина. Відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору економіки [5] дохід визнають як валове надходження економічних вигод або потенціалу корисності протягом звітного періоду, коли чисті активи / власний капітал зростають у результаті цього надходження, а не в результаті внесків власників.

Такому визначенню відповідають лише **власні кошти** Пенсійного фонду. Їх головним розпорядником відповідно до затвердженого бюджету Фонду є центральний апарат на чолі з головою правління ПФУ. Доходи надходять від платників соціальних внесків і формуються на перших стадіях виконання доходної частини бюджету.

Розглянемо почергово кожен зі статей власних коштів ПФУ. До них належать наступні:

1. Внески на обов'язкове державне пенсійне страхування.
2. Внески на пенсійне страхування від військовослужбовців, осіб органів внутрішніх справ та ін.
3. Внески на відшкодування фактичних витрат на виплату пенсій.
4. Кошти від платників спрощеної системи оподаткування.
5. Внески на обов'язкове державне пенсійне страхування від платників галузі сільського господарства.
6. Інші власні надходження.

Внески на обов'язкове державне пенсійне страхування формують основну статтю доходів Фонду. У бюджеті ПФУ на 2008 р. вони склали 66,22% (93483438,30 тис. грн.). Причому більшу

частку займають нарахування на фонд оплати праці. Такі внески мають різноманітну методичку нарахування залежно від виду доходу та статусу платника, на якій ми не будемо зупинятися у даній публікації.

Внески на пенсійне страхування від військовослужбовців, осіб органів внутрішніх справ та ін. Такі суми внесків можна поділити на дві групи:

- від осіб, які проходять строкову військову службу у Збройних Силах України, Службі безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, а також в органах Міністерства внутрішніх справ України;
- від військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби), осіб рядового і начальницького складу (табл. 1).

Таблиця 1

Порядок нарахування пенсійних внесків від військовослужбовців, осіб органів внутрішніх справ та ін.

	Особи строкової служби [7]	Військовослужбовці, особи рядового і начальницького складу [4]
Нарахування страхових внесків до Пенсійного фонду		
База нарахування	Мінімальний страховий внесок	Грошове забезпечення осіб
Розмір нарахувань	2005 р. – 10 %; 2006 р. – 20%; 2007 р. – 30%; 2008 р. – 40%; 2009 р. – 50%; 2010 р. – 60%; 2011 р. – 70%; 2012 р. – 80%; 2013 р. – 90%; 2014 р. – 100%	33,2 % суми фактичних витрат
Утримання страхових внесків до Пенсійного фонду		
Розмір утримань з доходу фізичної особи	–	2% із сум грошового забезпечення, що включається до складу загального оподаткованого доходу

Такі кошти надходять на рахунки управлінь ПФУ у містах, районах та районах у містах і формують окрему статтю доходів у і- бюджеті. Хоч вказані надходження і мають значні особливості, проте, на наш погляд, є недоцільним їх виділення окремим рядком у Звіті про виконання бюджету Пенсійного фонду за рік, оскільки вони займають у ньому

незначну частку (у 2008р. – 2,8% (3962617,20 тис.грн.).

Такий порядок формування звітності міг бути зумовлений тим фактом, що ці суми стали надходити до Пенсійного фонду лиш з недавніх пір – з 2007 р. До вказаного моменту суми пенсійних внесків та виплата пенсій здійснювалась відповідними силовими відомствами

(Збройними силами, МНС, МВС тощо).

Внески на відшкодування фактичних витрат на виплату пенсій. Не зважаючи на той факт, що такі статті віднесені до власних доходів, вони по суті є отриманими зобов'язання з виплати (або відшкодуваннями здійснених виплат) пенсій та допомоги. До цієї категорії відносять наступні надходження:

1. *Кошти на виплату різниці у пенсійному забезпеченні наукових працівників*, що відшкодовується з не бюджетних підприємств та установ. Відповідно до статі 24 Закону України „Про наукову і науково-технічну діяльність” держава встановлює для наукових (науково-технічних) працівників, які мають необхідний стаж наукової роботи, пенсії на рівні, що забезпечує престижність наукової праці та стимулює систематичне оновлення наукових кадрів. Підвищений розмір пенсій таких осіб фінансується з кількох джерел:

- у сумі, що не перевищує розмір трудової пенсії за віком, на яку має особа відповідно до Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” – з власних коштів Пенсійного фонду;
- у сумі, що перевищує вказаний розмір – з відповідних джерел.

Остання стаття фінансується за рахунок джерел, що визначаються видом навчального закладу, де працювала (працює) особа:

- для наукових (науково-педагогічних) працівників державних бюджетних наукових установ, організацій та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації – за рахунок коштів державного бюджету (загальний фонд код 6481040);
- для наукових (науково-педагогічних) працівників інших державних (не бюджетних) підприємств, установ, організацій та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації – за рахунок коштів цих підприємств (50%

різниці призначеної пенсії), за рахунок коштів державного бюджету (50% різниці призначеної пенсії);

- для наукових (науково-педагогічних) працівників недержавних наукових установ, організацій та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації – за рахунок коштів цих установ, організацій та закладів.

Розмір витрат на фінансування різниці у розмірі пенсії науковим (науково-педагогічним) працівникам визначається у розрахунку на рік органами Пенсійного фонду до 20 січня поточного року та протягом 10 днів з дня призначення пенсії, про що відповідному підприємству, установі, організації відразу надсилається повідомлення.

До власних коштів тут віднесено ті суми, які фінансуються за рахунок інших державних (не бюджетних) та недержавних підприємств, установ, організацій та вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Проте такі надходження **не є доходами Фонду**, їх слід вважати **внесками на відшкодування фактичних витрат на виплату пенсій**.

2. *Кошти від підприємств на покриття фактичних витрат на виплату та доставку пенсій працівникам, зайнятим на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1.* Відповідно до ст. 2, абз. 2 Прикінцевих положень Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”[8] підприємства та організації з коштів, призначених на оплату праці, вносять до Пенсійного фонду плату, що покриває фактичні витрати на виплату і доставку пенсій особам, які були зайняті на виробництвах за списком №1 [10]. Тобто підприємство, працівники якого через шкідливі умови праці достроково пішли на пенсію, відшкодовує Пенсійному фонду витрати на виплату і доставку таких пенсій. Розмір цієї плати визначається наступним чином (табл. 2).

Таблиця 2

Розмір відшкодування витрат на виплату і доставку пенсій працівникам, зайнятим на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1

Рік	Відсоток фактичних витрат на виплату і доставку пенсій, призначених та /або виплачених у відповідному році
2004	20
2005	30
2006	40
2007	50
2008	60
2009	70
2010	80
2011	90
2012	100

Розмір сум до відшкодування на поточний рік визначається відділами доходів органів Пенсійного фонду України. Останні щорічно до 20-го січня поточного року та протягом 10 днів з новопризначених пенсій надсилаються підприємствам повідомлення про розрахунок сум фактичних витрат на виплату та доставку пільгових пенсій. Перерахування таких сум здійснюється до моменту набуття особами права на пенсію за віком. Суми відшкодування підлягають сплаті щомісячно до 25 числа. У разі ліквідації або зміни власника підприємства суми зазначених витрат Пенсійному фонду вносять правонаступники.

– *кошти на виплату пенсій іноземним пенсіонерам, які проживають на території України.* Для вирішення проблем пенсійного забезпечення громадян країн СНД 13 березня 1992 р. була підписана багатостороння Угода про гарантії прав громадян держав - учасниць СНД у галузі пенсійного забезпечення. Цю угоду підписали дев'ять держав: Республіка Вірменія, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан, Республіка Киргизстан, Російська Федерація, Республіка Таджикистан, Туркменістан, Республіка Узбекистан і Україна. Стаття 1 зазначеної угоди передбачає, що пенсійне забезпечення громадян держав-учасниць здійснюється за законодавством держави,

на території якої вони проживають. Взаємні розрахунки між країни за пенсійними платежами здійснюються лише у тому разі, якщо законодавством нового місця проживання призначений вид пенсії не передбачений. При цьому виплата провадиться до набуття права на пенсію цим пенсіонером у країні постійного проживання. Після цього виплата пенсії країною попереднього місця проживання припиняється і пенсія призначається країною, де особа проживає, на рівних умовах із громадянами цієї країни і за рахунок її коштів. Таким чином, кошти отримані від іноземних держав на виплату пенсії їх громадянам **не є власними коштами ПФУ**. Їх слід відносити до відшкодувань.

Кошти від платників спрощеної системи оподаткування. До спрощеної системи оподаткування відносять платників єдиного та фіксованого податків. Нарахування та сплата *єдиного податку* здійснюється відповідно до Указу Президента України „Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва”. Його платники – фізичні та юридичні особи-суб'єкти підприємницької діяльності, сплачують внески до Пенсійного фонду за особливими умовами, оскільки сума єдиного податку включає в себе частку

пенсійних платежів. Відділення Державного казначейства України здійснюють розподіл податку за напрямками у визначених Указом розмірах. При цьому до Пенсійного фонду України перераховується 42 % податку.

Сплата фіксованого податку здійснюється на підставі Інструкції про оподаткування доходів фізичних осіб від зай-

няття підприємницькою діяльністю [3]. Зараховані на рахунок місцевого бюджету суми фіксованого податку розподіляються: 10% до Пенсійного фонду України; 90% до місцевого бюджету[9].

Платники єдиного та фіксованого податків сплачують внески до Пенсійного фонду у наступних розмірах (табл. 3).

Таблиця 3

Розмір та умови зарахування коштів від платників спрощеної системи оподаткування

Вид податку	За себе	За найманих працівників	
		Нарахування на ФОП	Утримання із ЗП
Єдиний податок: – фізичні особи	Зараховується частина єдиного податку. Додатково не сплачує	Сплачується різниця між сумою нарахувань на фонд оплати праці (33,2%) та частини (42%) сплаченого єдиного податку.	1 % (якщо дохід не перевищує 150 грн.), 2 % (якщо дохід – 151 грн. і більше)
– юридичні особи	х		
Фіксований податок	Зараховується частина фіксованого податку. Додатково не сплачує	За рахунок коштів підприємця обов'язково сплачуються внески до Пенсійного фонду в частині, яку не перекрито відрахуваннями від фіксованого податку (10 % від 50-відсоткової доплати фіксованого податку за працівника)	1 % (якщо дохід не перевищує 150 грн.), 2 % (якщо дохід – 151 грн. і більше)

Сплата єдиного та фіксованого податків повинна бути здійснена до 20 числа місяця наступного за звітним. Розподіл отриманих сум здійснюється органом Державного казначейства України наступного дня після надходження коштів.

Відповідне територіальне управління Пенсійного фонду разом із сумою отримує Реєстр надходжень. На підставі отриманого від страховальника підтвердження про сплату єдиного або фіксованого податку, після звіряння з Реєстром надходжень, частина суми єдиного податку відображається в Розділі I картки особового рахунка платника як сплачені страхові внески за найманих працівників. Таким чином, частина суми єдиного та фіксованого податків зараховується в рахунок сплати страхових внесків,

нарахованих страховальником у встановлених законодавством розмірах.

Підставою для зарахування є платіжний документ, що підтверджує сплату єдиного або фіксованого податків:

- копія платіжного доручення, засвідчена банком, який обслуговує страховальника;
- квитанція (другий примірник прибуткового документа);
- інший документ, що підтверджує внесення готівки.

Один із вказаних документів подається платником одночасно з щомісячним Розрахунком суми страхових внесків (додаток 23 до Інструкції №21-1 [4]). У Розрахунку відображаються нараховані внески на пенсійне страхування у

повній сумі, усі 33,2% від бази нараховування, без будь-яких вирахувань і зарахувань.

Фізичні особи - підприємці, які обрали особливий спосіб оподаткування (фіксований податок, єдиний податок), подають до органу Пенсійного фонду до 1 квітня, наступного за звітним роком, річний звіт про нараховані та сплачені суми фіксованого розміру страхових внесків за формою згідно з додатком 26 Інструкції №21-1 [4].

Внески на обов'язкове державне пенсійне страхування від платників галузі сільського господарства. За своєю суттю кошти від платників галузі сільського господарства поділяються на дві частини:

- ті, що сплачуються безпосередньо платниками за пільговою ставкою (26,56%);
- відшкодована з Держбюджету різниця між коштами, які були б сплачені ними на загальних засадах, та коштами, які належать до сплати за спеціальною ставкою.

Перша частина ідентифікується та відображається в обліку та звітності як власні кошти. Відшкодування фіксуються як дотації з Держбюджету, проте вони є насправді власними коштами, а точніше **компенсаціями недоотриманих доходів**. Це вимагає відповідного відображення у обліку та звітності.

Спосіб перерахування недоотриманих доходів від платників фіксованого сільськогосподарського податку визначений Порядком № 10 від 14.01.2005 р. [3]. Перерахування таких сум здійснюється з Державного бюджету України Міністерству аграрної політики як головному розпоряднику коштів. Управління Пенсійного фонду України в районах, містах і районах у містах на підставі розрахунку платника фіксованого сільськогосподарського податку щомісяця визначають різницю між коштами, сплаченими за спеціальною ставкою (26,56%), та коштами, які були б сплачені ними на загальних засадах. Узагальнені дані щодо розміру цих коштів подаються

до головних управлінь Пенсійного фонду України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі протягом 3-х робочих днів після закінчення встановленого терміну подання платниками розрахунку за базовий звітний період. Наступного робочого дня ці дані подаються до Пенсійного фонду України.

Міністерство аграрної політики України згідно з бюджетним розписом в межах виділених асигнувань щомісяця перераховує Пенсійному фонду України на рахунок, відкритий у Державному казначействі України, авансові суми компенсації на поточний місяць, визначені розрахунково за формою. Розрахунок здійснюється Пенсійним фондом України, виходячи з очікуваних витрат на оплату праці суб'єктів господарювання на поточний місяць, та подається Міністерству аграрної політики України до 5 числа поточного місяця.

У січні, лютому та грудні кожного року перерахування здійснюється за розрахунком, визначеним тільки з очікуваних витрат на оплату праці, а починаючи з березня – коригується з урахуванням відхилення від потреби за попередні періоди, що підтверджується звітними даними платника та узагальненим розрахунком, складеним за формою.

Органи Пенсійного фонду України ведуть бухгалтерський облік компенсації з Державного бюджету України сум витрат від застосування спеціальної ставки платниками фіксованого сільськогосподарського податку в установленому порядку окремо від основної діяльності.

До власних коштів також можна віднести **суми збору до Пенсійного фонду від операцій особливого виду**. За своєю вагою вони посідають друге місце у структурі доходів бюджету ПФУ і у 2007р. складала 13,8 % від їх загальної суми, а у 2008 р. – 14,82%. Вони віднесені до коштів Державного бюджету зі спеціального фонду і призначені для виплати надбавок та підвищень за різними

пенсійними програмами (тобто різниці між сумою пільгової та трудової пенсії). Проте, на наше переконання, вони є **власними коштами Фонду**, а тому повинні зараховуватися на рахунки ПФУ в уповноваженому банку, а також відображатися відповідним чином у бухгалтерському обліку.

Така ж позиція вказана у Законі України „Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування”, відповідно до якого „платники збору з операцій особливого виду сплачують збір на рахунок

Кримського республіканського, обласних, Київського і Севастопольського міських управлінь Пенсійного фонду України”[12, ст. 3 абз. 2]. Ці кошти використовуються виключно для рівномірного погашення заборгованості районів і міст з виплати пенсій [12, ст. 3 абз.2].

Проблема руху коштів збору за додатковими ставками полягає у тому, що чинний механізм їх зарахування та відповідна йому методика обліку не розкривають сутності таких доходів (рис. 1).

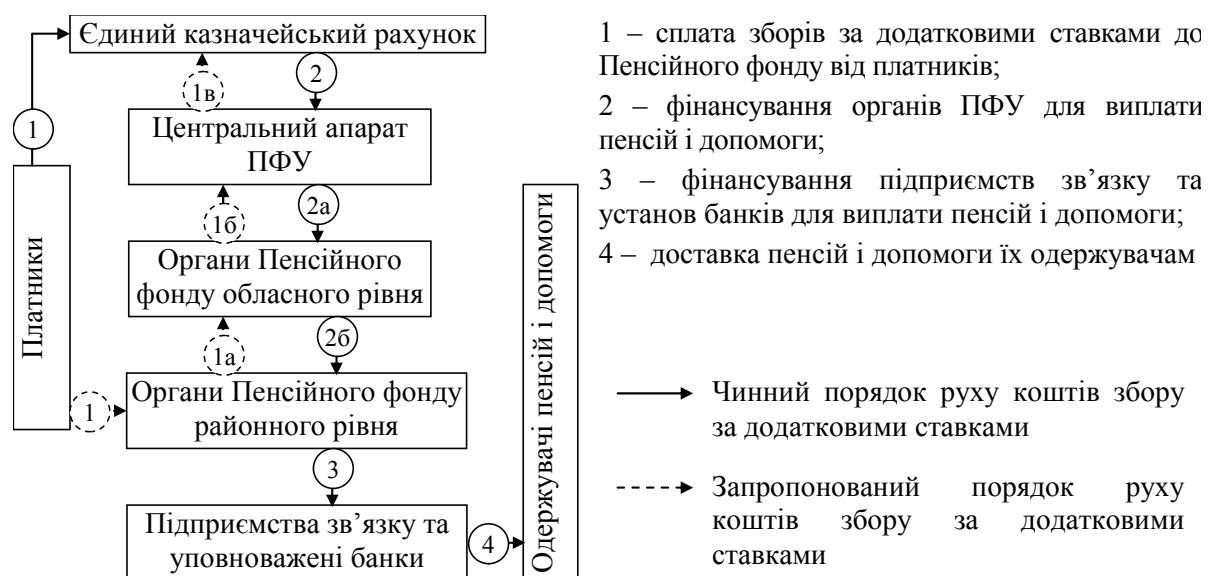

Рис. 1. Рух коштів від збору за додатковими ставками при виконанні бюджету Пенсійного фонду України

Оскільки збір до Пенсійного фонду за додатковими ставками є власними коштами Фонду, він повинен зараховуватися від платників до територіальних органів ПФУ і відповідним чином відображатися в обліку.

До 2005 р. діяв саме такий порядок сплати збору до Пенсійного фонду за додатковими ставками. Проте, на виконання постанови КМУ „Про заходи щодо підвищення ефективності управління державними коштами”[11], відповідно до якої кошти державних цільових фондів повинні зараховуватися на Єдиний казначейський рахунок, було

прийнято рішення про зарахування таких коштів безпосередньо до органів Держказначейства і надалі – центральному апарату ПФУ[2]. На наше переконання, таке рішення є хибним, оскільки призвело до наступних негативних наслідків:

1) через відсутність звітності за зборами від деяких господарських операцій особливого виду (а саме операцій відчуження автомобілів та придбання нерухомого майна) неможливо здійснити контроль з боку органів ПФУ за повнотою та своєчасністю нарахування і сплати таких коштів. Цілком слушною є пропозиція І.М. Ткачук [13, с. 6] про

необхідність введення звітності про нарахування та сплату збору за такими операціями. На нашу думку, таку звітність повинні подавати:

- у випадку відчуження автомобілів органи Державтоінспекції, які здійснюють реєстрацію легкових автомобілів лише за умови сплати збору та
- у разі купівлі нерухомого майна – нотаріусами або відповідними біржами, які здійснюють нотаріальне посвідчення або реєстрацію договорів купівлі-про-

дажу виключно за умови сплати збору;
2) відповідно до чинного порядку руху таких сум, Пенсійний фонд є розпорядником коштів нижчого ступеню, хоча повинен керувати ними на правах головного розпорядника. Це дозволило б спростити процедуру руху таких коштів.

Таким чином, нами доведено необхідність та шляхи вдосконалення чинної класифікації власних коштів Пенсійного фонду (табл. 4).

Таблиця 4

Чинна та запропонована класифікації доходів Пенсійного фонду України

Чинна класифікація	Види надходжень	Запропонована класифікація
Власні кошти	Внески на обов'язкове державне пенсійне страхування	Доходи
	Внески на пенсійне страхування від військовослужбовців, осіб органів внутр. справ та ін.	
	Кошти від платників спрощеної системи оподаткування	
	Внески на обов'язкове державне пенсійне страхування від платників галузі сільського госп.	
	Інші власні надходження	
Кошти Держ. бюджету	Внески на відшкодування фактичних витрат на виплату пенсій: – кошти на виплату різниці у пенсійному забезпеченні наукових працівників; – кошти від підприємств на покриття фактичних витрат на виплату та доставку пенсій працівникам, зайнятим на роботах з особливо шкідливими і особливо важкими умовами праці за списком №1; – кошти на виплату пенсій іноземним пенсіонерам, які проживають на території України	Отримані зобов'язання або відшкодування з виплати пенсій і допомоги
	Загальний фонд державного бюджету	Дотації
	Спеціальний фонд державного бюджету (збір до Пенсійного фонду за додатковими ставками)	Доходи
Кошти державних цільових фондів	Відшкодовані з Держбюджету недоотримані доходи від платників галузі сільського господарства	Компенсації недоотриманих доходів
	Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань Фонд соціального страхування на випадок безробіття	Отримані зобов'язання або відшкодування з виплати пенсій і допомоги

Запропонований нами спосіб класифікації власних коштів повинен лягти в

основу планування бюджету Пенсійного фонду, обліку та звітності про його виконання. Проте, перш за все вона повинна стати основою для розробки пенсійних цільових програм. Останні повинні визначити вичерпний перелік видів доходів за їх суттю, джерела надходження таких та відповідні їм статті витрат.

Висновки. Процеси планування та виконання бюджету Пенсійного фонду базуються на класифікації його доходів та видатків. Чинна систематизація доходів Фонду не відповідає вимогам сьогодення оскільки відображає лише джерела їх надходжень. Нами запропоновано покласти в основу такої класифікації сутність понять про її складові.

Нами доведено, що на відміну від чинної класифікації:

- 1) внески на відшкодування фактичних витрат на виплату пенсій не є власними коштами. Вони є отриманими зобов'язаннями або відшкодуваннями з виплати пенсій і допомоги;
- 2) кошти спеціального фонду Державного бюджету (а саме збір до Пенсійного фонду за додатковими ставками) є доходами Фонду (тобто власними коштами);
- 3) відшкодовані з Держбюджету недоотримані доходи від платників галузі сільського господарства є компенсаціями недоотриманих доходів, а не коштами Державного бюджету.

Список використаних літературних джерел:

1. Зайчук Б.О., Зарудний О.Б., Березіна С.Б., Александров В.Т., Недбаєва С.М. Пенсійний фонд України. Організаційно-правові та соціально-економічні засади функціонування. – К.: „АВТ”, 2006. – 1056 с.
2. Зміни, що вносяться до Порядку сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2005 р. N 217.
3. Інструкція про оподаткування доходів фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю. Затверджено наказом Головної державної податкової інспекції України 21.04.1993 N 12 (із змінами і доповненнями у редакції від 16.07.2003).
4. Інструкція про порядок обчислення і сплати страхувальниками та застрахованими особами внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування до Пенсійного фонду України. Затверджено Постанова правління Пенсійного фонду України 19.12.2003 N 21-1
5. МСБОДС 2 „Звіт про рух грошових коштів” // www.minfin.gov.ua
6. Порядок компенсації Пенсійному фонду України різниці між сумою страхових внесків, сплачених за спеціальною ставкою платниками фіксованого сільськогосподарського податку, та страховими внесками, які були б сплачені при застосуванні ставки, визначеної в абзаці другому пункту 1 статті 4 Закону України "Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування". Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України 14.01.2005 N 10, постановою правління Пенсійного фонду України 14 січня 2005 року N 1-1.
7. Порядок нарахування та сплати страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування за деякі категорії застрахованих осіб. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. N 1092
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України від 9 липня 2003 року N 1058-IV.
9. Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України „Про прибутковий податок із громадян”. Закон України від 13.02.98 р. №129/98-ВР
10. Про затвердження списків виробництв, робіт, професій, посад і показників, зайнятість в яких дає право на пенсію за віком на пільгових умовах. Постанова КМУ

від 16 січня 2003 р. №36

11. Про заходи щодо підвищення ефективності управління державними коштами. Затверджено постановою КМУ від 2 листопада 2004 р. N 1477.

12. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України від 26 червня 1997 року N 400/97-ВР.

13. Ткачук І.М. Облік і контроль в органах Пенсійного фонду України: теорія та практика: Автореф. дис... канд. ек. наук: 08.00.09 / Київ. нац. економ. універ-т ім. Вадима Гетьмана. – Київ, 2008. – 15 с.